

locis Theol. l. 6. c. 2. ad arg. 9. & Bellarminum de scriptor. Eccles. in Gelasio. Sed & hic auctor tantum videtur intelligere accidentia, prout aliquando, non tantum scriptores Græci, sed etiam Latini intelligunt, ut videre est apud Bellarminum tom. 3. contr. 3. de Eucharist. l. 2. c. 27. si tamen hic auctor aliud voluisset, deserendus esset.

Ad 5. confr. neg. conf. S. Damascenus tantum vult, dari conjunctionem Divinitatis cum pane apparenter tali, seu aliquam conjunctionem cum speciebus; nam statim addit: *Panis ipse, ac vinum, in corpus, & sanguinem Dei immutantur*: idque explicat similitudine commutationis panis, & vini profani, ab homine sumpti, & per nutritionem in corpus hominis conversi: quo casu utique non manet panis. Ne autem dicas, manere saltem materiam; respondeo, S. Damascenum nullo modo vel le, similitudinem esse omnimodam; nam ibidem ait, modum conversionis panis in corpus Christi, admirabilem esse, & nulla ratione indagari posse.

69. Ob. 8. Pronomen hoc potest juxta nos in recto significare accidentia: e. g. quando dicitur: *Hoc est fractum*: hoc est congelatum: quæ propositiones tantum veræ sunt, si intelligantur de speciebus panis, & vini: ergo idem pronomen hoc potest significare panem, adeoque iste potest adesse in Eucharistia cum corpore Christi. Resp. neg. suppositum argumenti. Non dicimus, quod simpliciter loquendo nunquam per pronomen hoc possit significari aliquid distinctum à corpore Christi: sed tantum dicimus, tale aliquid distinctum non posse significari per illud pronomen in ista propositione: *Hoc est corpus meum*; nam vi hujus propositionis ut veræ, debet illud, quod significatur per pronomen hoc, identificari cum corpore Christi: atqui panis cum illo non identificatur, ut est per se clarum, & explicavimus n. 42.

70. Quod attinet ad propositiones in objectionem adductas: *Hoc est fractum*: hoc est congelatum: melius fortè res exprimeretur dicendo: *Haec species sunt fracta*: *Haec species sunt congelata*: vel (ut modum loquendi Ecclesie servemus, adductum. n. 9.) *Hoc sacramentum est fractum*: & tunc possent per pronomen illud significari species, seu accidentia; quia ista inadæquate identificantur cum sacramento corporis Christi. Ad summum in illis propositionibus per pronomen hoc potest intelligi corpus Christi ut Eucharisticum: sub qua reduplicacione iterum species, seu accidentia, ipsi inadæquate identificantur. An autem etiam debeat dici: *Hoc sacramentum est congelatum*: vel: *Hic sanguis Christi ut Eucharisticus est congelatus*: multum dependet ab eo, an etiam usitati sint hi modi loquendi. Saltem istæ propositiones plus significare non possunt, quam species sacramentales esse congelatas. Cæterum, quidquid dicatur de his, & similibus propositionibus, semper manebit verum, quod in altera propositione:

Hoc est corpus meum: non possit per pronomen hoc intelligi panis.

QUÆSTIO II.

De Materia Eucharistica.

ARTICULUS I.

Quenam sit Materia Remota Sacramenti SS. Eucharistiae.

71. Dico 1. Materia remota, necessaria ad valorem sacramenti Eucharistiae, est panis triticeus, & vinum de vite. Ita S. Thomas 3. p. q. 74. a. 1. in corp. & cum eo communissime Theologi omnes, exceptis uno, & altero, quorum tamen sententia ab aliis merito deseritur. Probatur ex Concilio Florentino in decreto Eugenij IV. pro Armenis, ubi ita habetur: *Tertium est Eucharistia sacramentum, cujus materia est panis triticeus, & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet.*

Nec dici potest, Concilium assignare tantum materiam præcipuam, & convenientissimam, aut necessariam tantum necessitate præcepti, non verò necessariam necessitate sacramenti; nam mens hujus Concilii ex communi Theologorum est, tradere materias, & formas sacramentorum effectuales; alias enim nihil certi posset ex hoc Concilio colligi, possètque eadem ratione dici, ad baptismum non esse simpliciter necessariam aquam, sed tantum esse materiam magis convenientem: ad extremam unctionem non esse necessarium oleum, sed hoc esse tantum magis conveniens, & ad ejus sacramenti valorem sufficere etiam alium quemcumque liquorem &c. quæ admitti non possunt.

72. Dico 2. Sive panis triticeus sit azymus, sive fermentatus, validè in eo consecratur. ita iterum Florentinum in literis unionis, ubi sic habetur: *Dissimilis ... in azymo, sive fermentato pane triticeo, corpus Christi veraciter confici*: scilicet uterque panis est verè, & simpliciter dictus panis; nam de fermentato nemo dubitat: de azymo habetur clarum testimonium ex Luca 24. ubi de Christo, duobus discipulis in Emmaus apparente, dicitur v. 30. *Acceptis panem, & benedixit, ac fregit. & v. 35. Cognoverunt eum in fractione panis.* ubi panis azymus, quo ea die certissimè utebantur Judæi, vocatur simpliciter panis. Confr. Sive vinum sit rubrum, sive album, utrumque sufficit ad consecrationem calicis: ergo etiam uterque panis; cum in hoc non sit magis discretum in uno, & quam in altero.

Necessitate autem præcepti tenentur Latini consecrari in azymo, Græci verò in pane fermentato, ut iterum statuit Florentinum, verbis ultimò citatis hæc adjungens: *Sacerdos*

Quenam sit Materia Remota Sacramenti SS. Eucharistiae.

cerdosque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta sua Ecclesia, sive Occidentalis, sive Orientalis, consuetudinem. Item teste Tamburino, in methodo expeditæ commun. c. 2. §. 9. n. 2. constituit Pius V. ne Græci Latino more, & Latini Græco ritu Missas, & alia officia Divina celebrent.

73. Unde Suarez. tom. 3. in 3. p. disp. 44. sec. 3. §. illud verò. Conineck de sacram. q. 74. a. 4. dub. 3. n. 117. Tamburinus method. expeditæ commun. c. 2. §. 9. n. 7. dicunt, licere quidem, ut sacerdos Latinus, transiens per Græcam Ecclesiam, vel Græcus per Latinam, se accomodet ritibus loci, ita, ut Latinus celebret in fermentato, Græcus in azymo: at statim addunt, eum non teneri; imò melius, & expeditius esse, si quisque in suo ritu celebret; quia hæc consuetudines non sunt tantum diversorum locorum particularium, sed sunt consuetudines generales Ecclesie. Dein valde difficulter addiceret sacerdos Latinus Missam Græcam, vel Græcus Latinam: dicere autem sacrum ritu, & idiomate Latino, cum pane tamen fermentato, esset celebrare, partim Græco, partim Latino ritu, quod non potest decenter, aut licite fieri.

Si verò sacerdos talis non tantum transcat per aliam Ecclesiam, tanquam peregrinus, sed stabiliter velit ibi manere, fiet membrum Ecclesie illius, adeoque, ut ajunt iidem auctores, debet se accomodare ritui Ecclesie, ad quam transivit. Ex hucusque dictis inferitur, etiam sufficere panem iale conditum; nam hic communiter misceri solet pani fermentato, qui tamen sufficit: præterquam, quod falsi quantitas, quæ miscetur, si modica.

74. Dico 3. Non tantum adhibetur validè ad consecrationem, panis ex tritico strictè dicto, quod germanicè vocatur *Waizen*, sed probabilis etiam validè adhibetur panis ex tritico minus strictè dicto, & Suevis maxime usitato, quod vulgè vocatur *Kern*, seu *Fesen*. Certè Petrus de Palude, seu Paludanus, & Albertus Magnus apud S. Antoninum. 3. parte. tit. 13. c. 6. initio docent, ex spelta posse confici Eucharistiam: & sanè Albertus Magnus, qui Lauingæ in Suevia natus est, per speltam videtur intelligere triticum Suevicum, & defacto apud nos triticum illud Suevicum latinè solet vocari spelta. Tannerus tom. 4. disp. 5. q. 2. dub. 3. n. 101. asserit, de hoc tritico, ut vocat, Suevico, esse extra controversiam, quod sit materia valida. Eandem speltam, seu triticum Suevicum, materiam esse validam sacramenti Eucharistiae, docent Layman l. 5. tr. 4. c. 2. n. 2. Haunoldus l. 4. tr. 3. c. 3. contr. 1. n. 788.

Idem docet Gobat in alphab. sacrific. casu 2. n. 29. qui ibidem n. 28. præmierat, non esse dubitandum, quin Episcopi, alique superiores Ecclesiastici, sedulo caveant, ne ad tam augustum sacramentum adhibeatur materia non idonea. Consentient Illung tr. 6. disp. 4. a. 2. n. 63. Sporer, Sangallenses, Anacle-

tus, Gervasius. Idem censent recentiores Germani, in manuscriptis passim. Tandem etiam Arriaga, qui in Bohemia scripsit, idem probabilis esse asserit tr. de Euchar. disp. 30. sec. 1. n. 5.

75. Et horum, præsertim Germanorum Theologorum, autoritas, videtur debere hac in re magis attendi, quam exteriorum, qui ordinariè dubitare solent, quid significetur per vocem *Spelta* (quam vocem nos Germani tribuimus tritico Suevico, germanicè dicto *Kern*, vel *Fesen*) quia nesciunt, quid apud nos crescat: adeoque tam parum ferre possunt iudicium, quam nos de Hispano *candéal*, *rimesimo*, *ladolla*, *centeno*, vel *italico farro*: quibus quid strictè significetur, ignoramus. Sed neque termini Latini clari sunt. Authores quidem conveniunt in eo, quod hordeum, & avena significent *Gersfen*, & *Haber*: ac non conveniunt, quid propriè significant *sligo*, *spelta*, *secale*, *alicastrum*, *far*, *ador*, *zen*, *typha*.

Nos siliginem germanicè vocamus *Roeken*: sed dubium est, an antiquis non aliud significarit, nempe triticum aliquod electus, de quo Plinius Histor. natural. l. 18. c. 8. ait: *Siliginem proprie dixerim tritici delicias.* & c. 9. *Ex siligine laurissimus panis.* Columella e contra de re rustica l. 2. c. 9. ait: *Nec nos tanquam operabilis agricolis fallat siligo; nam hoc tritici vitium est: & quamvis candore præstet, pondere tamen vincitur.* & post pauca: *Omne triticum solo uliginoso post tertiam sationem convertitur in siliginem.* Vicissim tamen Plinius l. 18. c. 8. ait, siliginem in quibusdam terris intra biennium verti in triticum. Arriaga tr. de SS. Eucharist. disp. 30. sec. 1. n. 3. testatur, idem contingere in Hungaria, & aliquibus terris Hispaniæ. Et quidem Arriaga certò loquitur de siligine, seu de eo frumento, quod germanicè vocamus *Roeken*; quia illud enucleatè describit, & accuratè distinguit à tritico Suevico.

76. Prob. jam conclusio. In Suevia, & aliis finitimis Sueviæ regionibus, passim defacto sunt sacre hostiæ ex spelta (sic deinceps vocabimus triticum Suevicum) eaque adhibentur citra scrupulum à viris doctissimis, & religiosissimis, ac probabilissimè ab ipsis Episcopis: non autem est credibile, quod Deus hoc permitteret, si hæc materia esset invalida; esset enim error maxime perniciosus, qui probabiliter invalidas redderet ordinationes etiam sacerdotum: ergo. Confr. 1. Panis ex spelta est sapidissimus, & candidissimus, etiam principibus usitatus, & in æstimatione morali nihil ferè differt à tritico strictè tali: ergo est sufficiens. prob. conseq. communiter asseritur, non solum triticum strictè dictum sufficere, sed etiam illud, quod in æstimatione morali, eorum maxime, qui regionum, & rei rusticæ, sunt periti, triticum etiam censetur (ex hac enim ratione Hispani ajunt, suum *candéal*, esse sine controversia aptam SS. Eucharistiae materiam)

sed Suevi, regionis suæ, & rusticæ rei periti, censent de sua spelta, eam esse in morali estimatione triticum: ergo.

Confirm. 2. Licet S. Thomas 3. p. q. 74. n. 3. ad 2. videatur insinuare, quod spelta non nascatur ex tritico, sed tantum siligo, tamen Petrus Paludanus apud S. Antoninum 3. p. tit. 13. c. 6. initio ait: *Comperit enim est, quod in eadem terra triticum seminatum uno anno generabat speltam, vel far: in alio triticum: quod si verum sit, non differt specie ex S. Thoma loc. cit.* adeoque spelta est materia apta conficiendæ SS. Eucharistiæ. vide S. Antoninum loc. cit. Quod si far, & ador idem sint eum spelta (ut videtur velle Frisius in *lexico*) eadem de ipsis est conclusio: sin minus, nil ausim decidere; quia sunt mihi incognita frumenta.

77. Dico 4. Panis etiam ex siligine, seu fecali (si per hæc verba intelligitur ea species frumenti, quam germanicè dicimus *Rocken*) est materia valida SS. Eucharistiæ. ita S. Thomas 3. p. q. 74. n. 3. ad 2. & alii Theologi communiter. Prob. conclusio. Panis iste adhuc censetur esse ex tritico, saltem latius dicto, & tunc valde bonus, & valde communis, etiam regionibus, ubi nullus tritici strictè dicti est defectus, adeoque est simpliciter panis sine addito. Confirm. Ut supra n. 75. ex Plinio dictum est, ex tritico, ob terræ malignitatem, nascitur siligo, & ex siligine, ob terræ fertilitatem, nascitur triticum: ergo non differunt specie; cum terræ diversitas non videatur posse inferre diversitatem specificam germinum.

Nec dicas, etiam acetum nasci ex vino, & fortè neque differre specie physica à vino, quin tamen sit materia apta Eucharistiæ; respondetur enim, acetum non nasci ex vino, tanquam germinante, sicut ex tritico germinante nascitur siligo: sed acetum nasci ex vino, tanquam materia subiecta, in quam agit alia causa corrumpens vinum. Quod si dicas, vinum desinare in acetum per solam separationem certorum corpusculorum, adeoque physicè non differre specie. Resp. Qui sic loquuntur, supponere debent systema atomisticum, seu corpuscularium: in hoc autem systemate differt specie physica complexum corpusculorum constituens vinum, à complexo constituyente acetum. Dein saltem specie morali valde inter se differunt vinum, & acetum; cum hoc non sit aptum ad potum. At non ita differt moraliter siligo à tritico, ut non sit apta ad cibum; cum ipsa constituat panem valde bonum, & usuale. Quod autem sit aliquanto deterior tritico strictissime dicto, non refert; nam etiam vinum triticum est aliquando deterius altero.

78. Dico 5. Panis ex aliis frumentis, hordeo, avena, ocymo, milio, tritico Turcico, oriza, cicoribus, lentibus, fabis, pilis, nucibus, glandibus, castaneis, amygdalis, & aliis fructibus, vel corticibus arborum, aut leguminibus, est materia certò invalida, ita communissima. Probatur. Omnes istæ

species panis, non sunt panis triticeus, nec moraliter talis, qualem tamen Florentinum requirit: nec sunt panis communiter usualis: sed tantum sunt panis, qui adhibetur in defectu veri, & simpliciter dicti panis: nec vocatur talis panis simpliciter panis, sed cum addito, avenaceus, hordeaceus &c. & sic vocatur ille in Evangelio, quem Christus distribuit *Joan. 6. v. 9.* item ille, quo Elias pavit populum *4. Reg. 4. v. 42.* ergo talis panis non est materia apta consecrationi SS. Eucharistiæ.

79. Dico 6. Non potest consecrari pasta farinacea cruda; sed debet esse cocta, seu pista. ita communis. Prob. Massa talis cruda, etsi physicè non differat specie à pane, differt tamen valde moraliter, nec est panis usualis: ergo. Ubi addendum, panem consecrationi aptum debere esse confectum ex farina triticea, & aqua elementari, permixtis; si enim adhiberetur aqua rosacea, lac, vel butyrum, aut misceretur caseus, seu mel, esset potius placenta, vel libum, quam panis usualis: adeoque esset materia inepta: nisi tamen in minima tantum quantitate misceretur tale aliquid impertinens; tunc enim non foret contra substantiam sacramenti. Sic saepe miscetur farina triticea modicum quid farinæ ex avena, vel milio &c. Lugo de *Eucharistia. disp. 4. sec. 1. n. 4.* etiam rejicit, & bene, hostias rubras, mixtas cinbari, quibus obignatur literæ; quia panis usualis non sunt. Idem docet Diana *part. 7. tr. 12. resolut. 8.*

80. Dico 7. Vinum de vite cujusunque regionis, sive album, sive rubrum, est materia sufficiens ad consecrationem calicis, ita omnes. Probatur ex praxi communi Ecclesiæ, quæ est optima ratio, atque certissima hujus conclusionis. Per vinum autem de vite intelligit Florentinum, ex communi doctorum sententia, id, quod naturaliter debet provenire ex vite; quare, si supernaturaliter aliquid vinum produceretur, utique sufficeret: potuissentque Apostoli, si tum jam fuissent sacerdotes, consecrare vinum, in nuptiis Canæ Galilææ miraculosè productum; sicut etiam sufficeret ad hostias triticum; vel panis miraculosè productus: & pariter sufficeret ad confirmationem balsamum, & oleum olivarum miraculosè productum. Merito tamen aliqui in Germania rejectum est vinum Hispanicum dictum; quia non est vinum ex Hispania allatum, nec per vites productum, sed ab Oenopolis quandoque confectum, infusâ, & immixtâ plurimâ aliâ materiâ, ut verè amplius vinum non sit: adeoque consecrationi sit ineptum.

81. Dico 8. Vinum adustum, seu spiritus vini, sive fiat ex ipso vino, sive ex residuis facibus vini, vel acinorum expressorum, sive ex facibus cerevisiæ: item liquor ex pomis, cerasis, vel aliis fructibus, expressus (qui etiam aliquando vocatur vinum, seu mustum; non tamen simpliciter, sed cum addito) rursus lora, seu lorea, id est, aqua illa, quæ botris jam expressis affun-

funditur, ut iterum expressi deinde liquorem, vini particulis mixtum, reddant: item sapa, seu defrutum, quod est quasi pulmentum, ex musto ad tertiam partem decocto factum: non sunt materia apta consecrationi. Prob. Ita non sunt vinum simpliciter tale, & usuale: ergo. Similiter agrestis, seu succus, ex ovibus immaturis expressus, nondum est moraliter vinum. Acetum autem, licet fuerit, tamen non est amplius vinum; quia jam est corruptum. Sed neque consecrari possunt ipse uvæ ante expressionem; quia non sunt moraliter potus, sed cibus: nec dicimus, uvas bibisse, sed comedisse. Et quoad hæc conveniunt omnes auctores.

82. Succum, ex uvis passis expressum, esse materiam validam SS. Eucharistiæ, admittit Amicus *tom. 7. disp. 16. sec. 3. n. 34.* afferens *Aegypti consuetudinem.* Admittit etiam Gobat *tr. 3. seu alphabet. sacrific. casu. 2. sec. 2. n. 43.* afferens, esse substantialiter vinum, & quidem sine aqua; nec differat Diana *tom. 7. tractatu 12. resolut. 8.* Interim tamen his primò annis, nempe *an. 1716. mense Februario* Claudius Sicard, Missionarius in *Agypto* ex nostra Societate, non ausus est adhibere tale vinum, & maluit ex crypta S. Antonii Magni, abique peracto sacrificio, recedere; nam, ut scribit, *Aegyptii uvas passas immittunt in aquas, ut scilicet intumescant, & humorem attrahant, quem dein mixtum naturalium humorum illarum uvarum exprimunt, & ad sacrificium adhibent.* ita scripsit dictus Missionarius *Cajro an. 1717.* Et sane talis liquor non est vinum, sed aqua dulcis.

Vinum abynticum, vel aromaticum, aut conditum, nisi sit notabiliter corruptum, & degeneret ab usuali, probabilius sufficere asserit Tannerus *tom. 4. disp. 5. q. 2. dub. 5. n. 141.* quia, ait, abyntium permixtione non magis mutatur natura vini, quam aqua permixtione salis, aut sulphuris, & tamen ad baptismum potest valide adhiberi aqua sulphureis particulis mixta.

Intellige, ista vina probabiliter sufficere quoad valorem; nam licet adhiberi minime possunt, nisi in casu maxime necessitatis, ob prohibitam, ab Innocentio XI. propositionem primam, asserentem, adhiberi licet potest materiam tantum probabilem, quando agitur de valore sacramenti, & potest haberi certa, ac tuta. Et sane ipsa dignitas sacramenti exigat, ut nulli prorsus frustrationi periculo exponatur.

83. Vinum accensum consecratur valde juxta omnes, & ita habetur in *rubricis Missalis de defectibus* s. 4. n. 2. quia adhuc verè est vinum, licet jam sit dispositum ad corruptionem. Licet tamen adhiberi non potest extra necessitatem; eoque dignitatem tanti sacramenti dedecet. Suarez tamen *tom. 3. in 3. p. disp. 85. sec. 2. §. Primo igitur* numerat inter defectus leviores, si vinum sit tantum aliquantum acidum, & putat, si aliud haberi non possit, tolerandum esse. Idem censet Gobat *tr. 3.*

seu alphabet. sacrific. casu. 2. sec. 2. n. 54. & videtur confirmare praxim in pagis. Quando ergo in *rubricis Missalis de defectibus* s. 4. n. 2. dicitur, peccari graviter, si vinum accensum, aut mustum, vel aqua rosacea mistum, vel simile quid, adhibeatur ad sacrificium, juxta hos auctores videtur id dictum intelligendum esse, non de quolibet defectu ibi expresso, sed tantum de aliquibus indeterminate, qui magis adhuc determinari debeant ex consideratione ipsius defectus, an nempe gravis videatur, an non: & non videtur gravis defectus istis authoribus, si vinum modicè sit acidum: at verò sicut valde acidum.

84. Dico 9. Mustum, ex uvis recens expressum, est materia valida consecrationis. ita habetur in *rubricis Missalis de defectibus* s. 4. n. 2. his verbis: *Si vinum caperit accescere, vel corrumpi: vel fuerit aliquantum acre: vel mustum ex uvis tunc expressum: vel non fuerit admixta aqua: vel fuerit admixta aqua rosacea, seu alterius distillationis; consecratur sacramentum: sed consciens graviter peccat.* Probatur. Mustum est substantialiter vinum verum, & etiam usuale, licet sit adhuc facibus mixtum, ob quam rationem non licet id adhibere extra necessitatem: in qua tamen permittitur à Julio Papa C. *Cam omne crimen. 7. de consecr. dist. 2.* ubi dicitur: *Si necessesse sit, botras in calice comprimatur, & aqua miscetur.*

85. Suarez tamen, Valquez & alii, citati à Gobat *tract. 3. seu alphabet. sacrific. c. 2. sec. 2. n. 50.* non approbant consuetudinem aliquarum diocesium, certo anni tempore mustum in calicem exprimendi, & consecrandi: ipse tamen Gobat *loc. cit.* putat, excusandum esse hunc morem; quia usus longævi non est levis autoritas, ut habetur C. *Cum consuetudinis. de consuetudine.* Tannerus etiam *tom. 4. disp. 5. de SS. Eucharist. q. 2. dub. 5. n. 144.* præmittens, dicit in C. *Cam omne crimen. de consecratione. dist. 2.* si necesse fuerit, posse potrum in calice exprimi, & aqua misceri &c. subiungit: *Cur non etiam ob egregiam aliquam consuetudinem antiquissimam institutionis, à sanctis forsitan authoribus derivata; publicæque edificationis, & devotionis, similis consuetudo licet retineatur, juxta communem, & antiquam Ecclesiæ alicujus ritum, à Pontificibus utique scitum, & nunquam hæcenus improbatum?*

86. Dico 10. Vinum congelatum, est quidem probabilius materia valida: sed non est materia licita. Validam esse docet communior cum Gobat *tr. 3. seu alphabet. sacrific. c. 2. sec. 2. n. 56.* Layman *l. 5. tr. 4. c. 2. n. 6.* ubi citat Suarezium, Angelum, Sa. Conink de *Sacram. q. 74. n. 5. n. 126.* Illius *tract. 6. disp. 4. n. 2. §. 2. n. 66.* Ratio est; quia vinum congelatum est adhuc verè substantialiter vinum, ut patet, si iterum resolvatur. Quod autem non sit materia licita, probatur ex eo, quod aliqui probabiliter doceant, requiri ad consecrationem vinum proximè potabile, quale non est vinum

vinum congelatum. Si tamen species post consecrationem congelentur, manet ibi Christus, ut desinitur ex rubricis *Missalis*, de defectibus §. 9. n. 11. debentque species ante sumptionem liquescere, vel manibus (quæ tamen ordinariè ipsæ rigidæ parùm proficiunt) vel pannis calefactis, vel aqua ferventi, vel (ut sæpe in nostra Germania fit) prunis altari impositis, & admoro decenter sacro calice.

Si verò vinum congeletur ante consecrationem, putant Suarez, tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 2. in fine, Coninck de sacram. q. 74. n. 127. & alii, tunc, ac decentius adhiberi novum vinum; quia Alanus cum pauculis dubitat, an non vinum moraliter corrumpatur. Tannerus etiam tom. 4. disp. 5. de Eucharist. q. 2. dub. 5. n. 142. item Dicaflilo. tr. 4. de Eucharist. disp. 2. dub. 5. n. 37. dicunt, mutandum esse vinum, si facile solvi non possit.

Gobat autem tr. 3. seu alphas. sacrific. casu 2. sec. 2. n. 55. ait, liquefaciendum esse vinum congelatum, nisi id fieri non possit sine longa mora, & perturbatione populi; hoc enim casu etiam parat, esse aliud vinum infundendum. Sed & Illung tr. 6. disp. 4. n. 2. n. 66. tantum ait, solvendam esse glaciem: quin Layman l. 5. tract. 4. c. 2. n. 6. ait, si vinum facile solvi possit, consultus fore, illud post factam resolutionem consecrare, quam mutare. Sanè nullum est dubium morale de valore consecrationis, post glaciei resolutionem factæ, nisi vinum fuerit rigidè congelatum, quo casu spiritus solent avolare, & vinum vigorem perdere.

ARTICULUS II.

Quæ ulterius sint notanda circa Materiam Remotam SS. Eucharistie.

87. **C**onveniunt in primis omnes in hoc, quod materia utraque consecranda debeat esse præsens. ita habet traditio Ecclesiæ, quæ est ratio primaria. Altera ratio est; quia materia debet posse demonstrari per pronomen *hoc*, vel *hic*; aliàs forma consecrationis non esset vera. Debet itaque materia esse ita moraliter præsens, ut supra illam rectè cadant pronomina *hoc*, & *hic*; aliàs non consecrabitur: & hinc debet materia jam esse præsens, quando consecrans incipit pronunciare formam; aliàs demonstratio non esset vera.

Jam verò, quam vicina debeat esse præsentia, vel quanta possit esse distantia, desumendum est ex morali hominum iudicio: item ex magnitudine, vel parvitate materiæ; licet enim de civitate, vel turri, remota viginti, vel triginta, vel etiam centum passibus, possim dicere: *Hæc est pulchra civitas, vel turris*: non possum de acicula tam remota dicere: *Hæc est acuta*: etiam eam

viderem; unde incertum est, quod aliqui dicunt; materiam viginti passibus distantem consecrari posse, non verò distantem triginta, vel quadraginta passibus.

88. Aliqui distinguunt inter acceptionem pronominum illorum *hic*, *hæc*, *hoc*, *la*, *tilliam*, *latam*, & *strictam*. Prima, seu *latissima* acceptio est, in qua significatur objectum tantum intentionaliter præsens, abstractando, an sit etiam physice præsens: sic dicimus: *Hæc est sententia S. Thomæ*. Secunda, seu *lata* est, in qua significatur objectum sensibiliter præsens, sed abstractando, an habeat certam propinquitatem, vel non: sic dicimus: *Hic est sol: hæc est luna*. Tertia, seu *stricta* est, in qua significatur objectum sensibiliter præsens, magis loquendi, quam audiendi. Sed hæc absque prudentum iudicio non potest esse ultima regula, ut patebit consideranti. Optimum est, hæc de distantia sola difficultatem esse potius speculativam quam practicam; nam in praxi, cum non sit licitum consecrare materiam extra corporale, propinquitas semper datur plus, quam sufficiens.

89. Noto tamen, ad præsentiam non sufficere propinquitatem solam; nam communiter negant, hostiam à tergo positam valide posse consecrari, saltem, nisi quis eam manu teneat, vel alio signo demonstrat: licet etiam in hoc casu aliqui negent, validam esse consecrationem (licet enim certò non est) eò quod iudicent, debere ralem esse præsentiam, ut alia demonstratione, quam quæ per formam verborum fit, non egeat. Rursus, si interfectus sit paries, invalida consecratio est; quia non censetur, id moraliter demonstrari posse pronomine *hoc*, quod est retrò parietem.

Falsum autem est, quod aliqui volunt, materiam tangi debere; quia consecratur simplicissime formula in corporali posita, quin tangatur. Neque etiam debet materia ita esse propinqua, ut tangi possit; utique enim materia distans tribus passibus potest demonstrari per pronomen *hoc*. Minus verum est, quod quidam videtur velle, scilicet debere sonum verborum devenire ad materiam; quia potest utique valide consecrari materia à sacerdotè, qui ita submissè loquitur, ut vox eò non peringat: sicut potest quis absolvi à peccatis, quin vox formæ ad ejus aures perveniat.

90. Sed neque debet materia actu videri; quia potest quis cæcus, vel alius in tenebris, consecrare: vel etiam verba ex Missali ita legere, ut durante consecratione materiam non videat: ad quam tamen visio præcedens nihil facit. Nec etiam debet materia esse præsens aliis sensibus, ut est clarum de gustu, & auditu: de tactu etiam jam diximus: & par est ratio de odoratu; quia sæpe, præsertim in hyeme, odor sentiri non potest: e contra aliquando potest panis, maxime recens & fumo, per odorem sentiri, quin tamen habeat præsentiam sufficientem ad consecrationem.

91. Debet tamen materia esse præsens, vel

Quæ ulterius sint notanda circa Materiam Remotam SS. Eucharistie. 121

vel in se, vel in toto, vel in continente proximo, & ordinato: hoc est, ut materia, vel immediatè in se sit visui exposita, uti est hostia major, e. g. coram sacerdote: vel in toto, uti sunt interiores partes panis expositæ ratione superficialium, vel plures formulæ in uno cumulo; ex quo tantum superiores videntur: vel in continente, uti sunt hostiæ in pyxide, vinum in calice, vel dolio.

Dixi, in continente proximo, & ordinato, scilicet ad eam materiam continentem; nam demonstrando continens, ordinatum ad continentem aliquam rem, rectè in humano modo loquendi, demonstratur contentum, & dicitur esse *hoc* & c. Sic demonstrando dolium, vel vitrum, aut cantharum plenum vino, rectè dico: *Hoc est vinum*: aut demonstrando marsupium, vel cistam plenam auro: *Hoc est aurum* & c.

92. At, si continens non sit ita ordinatum, non rectè adhibetur hic modus loquendi: sic licet panis sit in cubiculo, vel pannus sit in officina, non rectè dico, indigetando cubiculum, vel officinam: *Hoc est panis: hoc est pannus*. Ex quo infer, sacerdotem, transuentem ante cellam clausam, non posse consecrare vinum intus latens: & probabilius neque poterit consecrare hostias, in tabernaculo positas, ut docet Coninck de sacram. q. 74. n. 2. dub. 1. n. 22. quia tabernaculum non est proximè ordinatum, ad reconcedendas hostias: sed remotè tantum, quatenus est ordinatum, ad reconcedendam pyxidem. Neque sacerdos (ut mihi cum Copink loco modo citato videtur) poterit consecrare hostiam, infra mappam altaris latentem; quia mappæ habet ferè ut paries interjectus, neque est ullo modo ordinatum continens. Et eadem videtur esse ratio, si hostia jaceat sub Missali, vel simili integumento. Valide tamen sacerdos potest consecrare hostias, in pyxide etiam clausa ante se posita, vel vinum in calice clauso; neque de hoc dubitatur: ac verò, ut licitè consecraret, prescribitur à rubricis, ut detegatur vas, vel pyxis, in qua continentur hostiæ.

93. Quaritur autem hæc, quid fieret, si sacerdos reposuisset super altare in corporali hostias, e. g. in lineo, ut vocamus, pileolo recto, habens ab initio Missæ intentionem eas consecrandi, postea verò, dum consecrat, omnino oblitus, eas non detexisset, an tales hostiæ essent censendæ consecratæ. Hoc dubium, etsi hic solet ab authoribus agitari, tamen potius spectat aliò; quia præsentia est sufficientissima, & dubium esse potest tantum de sufficientia intentionis. Hinc, si incito sacerdote fuissent hostiæ in corporali posite, non essent consecratæ; quia in ignotum non fertur intentio: si verò sacerdos eas vidit, afferri, e. g. ab aditu, ut consecraret, & ab initio Missæ fecit intentionem consecrandi eas formulas, sive dein tempore oblationis, vel consecrationis, earum recorderetur, sive non; & sive eas detegat, sive non; absque dubio validè eas consecravit. R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. II.

secat. At quaritur, an intentio, communitè elici solita, se etiam extendat ad tales formulas, quarum oblitus sacerdos est, quasque non detexit.

94. Circa quod primò dicendum, si formulæ non sint coopertæ, sed detectæ, eas omnino consecrari; præsentia enim earum sufficientissima est: intentio etiam ad illas se extendit; quia eas ab initio sacerdos intendit consecrare, eaque intentio virtualiter perseverat. Et hæc est communissima, Ratio autem, quam aliqui in contrarium afferunt, quòd scilicet intentio eas consecrandi non virtualiter perseveret, facile refellitur negando.

Dicent fortè, actiones sacrificii à sacerdote eodem modo esse eliciendas, sive unam tantum hostiam, scilicet solam grandem consecraret, sive alias simul: adeoque in his actionibus non perseverare virtualiter intentionem consecrandi plures hostias. Sed respondetur, quòd illa intentio virtualiter perseveret, quæ ab initio fuit elicitæ: hæc autem fuit intentio consecrandi omnes hostias; ergo. Dein, licet actiones istæ externæ eadem sint materialiter, sive hæc, sive alia intentio, præcedat: tamen non sunt eadem actiones moraliter, seu ut liberæ, vel imperatæ; quia scilicet est alius actus liber imperans in uno casu, quam in altero. Sanè P. Josephus Vogler, vir eruditissimus, in manu scriptis ait, hanc sententiam communissimam esse, ac passim sacerdotè doctos, & timoratos, absque nova consecratione distribuire ejusmodi formulas.

95. Jam verò, si formulæ sunt rectæ, & sacerdos eas non detexit, ait Gobat tr. 3. seu alphas. sacrificant. casu 3. n. 88. nullam esse difficultatem circa earum formularum consecrationem, modò nihil aliud dest. Tamburinus quoque de sacrificio Missæ l. 2. c. 1. §. 3. n. 15. ait, verum esse, quòd particule tales sint consecratæ. Diana pari. 3. tr. 6. respons. 103. asserit, etiam si pyxis non aperitur, fieri tamen consecrationem, & hoc docere omnes doctores. Busebaum quoque l. 6. tract. 3. c. 1. dub. 5. n. 3. ait, consecrari eas formulas, etiam ad oblationem non detegantur.

Alii verò auctores detectionis mentionem non faciunt: sed tantum dicunt, si sint hostiæ super corporali, & sacerdos eas prius consecrare intenderit, censendas esse consecratas: sic Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 6. §. Sed obijciunt. La Croix l. 6. p. 1. n. 458. Coninck de sacram. q. 74. dub. 3. n. 41. Layman l. 5. tr. 4. c. 2. n. 14. Illung tr. 6. disp. 4. n. 3. §. 3. n. 77. Bonacina tom. 1. disput. 4. q. 2. punct. 5. n. 6. dicunt, validè particulas tales consecrari, etiam sacerdos tempore consecrationis earum penitus oblitus: quo casu utique pyxidem clausam non aperiet, vel detegat. Apud hos auctores insuper videtur est citatus plures alios, Scottom, Angelum, Reginaldum, Sa, Navarum, Præpositum & c.

Videntur autem isti auctores, præsertim

tim Layman, & Illung sensisse, etiam consecrationem validam esse, etiam detectio non fiat; cum enim in Germania nostra scripserint, utique noverunt, hostias semper rectas ad altare afferri: adeoque, si putassent, omissam detectionem impedire valentem consecrationis, monere debuissent. Idem censendum de Coniack, qui cum *cit. q. 74. n. 23.* dicat, hostias, etiam in pyxida clausa appositas, validè consecrari, utique scivit, eas ita solere ad altare afferri: sed & alii auctores non videntur de alio casu loqui.

96. Tannerus tamen *tom. 4. disp. 5. de Euchar. q. 2. dub. 2. n. 74. & 75.* movet aliquod dubium ex eo; quod sacerdos censendus sit, tantum habuisse eam intentionem, quam licitè potuit habere: atqui non videtur, licitè potuisse habere intentionem consecrandi formulas, seu hostias non detectas; cum hoc sit contra rubricas: ergo. Sed responderi ipsomet *n. 76. dist. mi. non videtur, licitè potuisse habere intentionem consecrandi primò, & per se, formulas non detectas. conc. mi. non videtur, licitè potuisse habere intentionem eas consecrandi per accidens, seu ex hypothesi oblivionis inculpatæ. neg. mi. conteq.*

Vult dicere, quod, quamvis sacerdoti non liceat, velle absolute, in quibusvis circumstantiis, consecrare hostias, in quibusvis detectas, e. g. etiam casu, quo id adverteret, tamen illi liceat, velle eas cooperatas consecrare, casu quo inculpabiliter oblitus fuerit detectionis. Imò addit *ibidem n. 77.* Tannerus, non dubitare se, quin licitum, non videtur, tamen dubitare se, quin licitum, imò consultum sit, ad vitandos utriusque serapulos, hanc intentionem elicere, scilicet consecrandi etiam formulas tectas, casu quo quis oblitus fuerit, eas detegere: ergo ex eius confessione intentio hæc licita est, adeoque sacerdos, qui censetur velle consecrare, quod licitè potest, censendus etiam est, eas consecrare voluisse.

97. Adde, quod non videatur velle Ecclesia, ut non liceat sacerdoti, habere intentionem consecrandi formulas, cum aliqua etiam violatione rubricarum, si illa ex inculpabili inadvertentia, vel ignorantia oriatur. Et in primis, si consecratio necessaria sit, ad sacrificium completum faciendum, utique Ecclesia eertò non prohibet, quominus sacrificium validè, & licitè fiat, etiam si plures rubricæ inculpabiliter non observentur; quia rubricæ longè prævalent necessitas, & præceptum, sacrificium in utraque specie integrum faciendi. Quamvis autem consecratio plurium formularum non sit necessaria ad sacrificium completum, tamen non videtur Ecclesia velle, prohibere intentionem tales formulas, e. g. non detectas consecrandi; si enim non liceret sacerdoti, concipere intentionem consecrandi tales formulas, etiam non necessarias ad sacrificium complendum, sæpe oriretur perturbatio gravis, aut fortè etiam aliquando scandalum, ex eo, quod tales hostiæ diltri-

bui non possent, nec alius adesset, qui consecraret, e. g. in paschate.

Dein neque liceret, concipere intentionem consecrandi formulas, quibus esset mixta una, aut altera, sordida, ambusta, valde fumosa &c. quia etiam talem acervum non posset quis consecrare, si sciret, tales formulas latere; nam utriusque dedeceret, scienter id facere: si ergo ignorantia non facit, ut licitè quis possit, in intentionem suprascriptam concipere, neque talis acervus consecratus censendus foret, quod neminem dicturum autumo. Et quis sacerdos, si distribuendo S. Eucharistiam advertit, talia esse immixta, unquam cessavit à distributione illarum formularum?

98. Rursus, neque liceret sacerdoti, concipere intentionem consecrandi formulas, quarum oblitus fuisset circa oblationem, adeoque eas tunc non detexisset; cum etiam rubricæ præcipiant, eas tunc detegi, & offerri: atqui Layman *l. 3. tr. 4. c. 2. n. 15. in fine* ait, videri sibi peccatum sacerdotem, qui non eliceret hanc intentionem, sed contrariam, scilicet non consecrandi formulas, quarum ita esset oblitus; cum hæc intentio posterior non sit conformis communi intentioni, aut praxi Ecclesie. Quare etiam supra citatus P. Vogler ait, rectè, & juxta communissimam praxin, concipere sacerdotem intentionem, consecrandi formulas in pyxide clausas, tamen per oblivionem eas detegere omiserit. Unde, si sacerdos intenderit, formulas illas omni meliore, & licito modo consecrare, censendæ erunt consecrata.

99. Aliud esset, si hostiæ, seu formulæ, non essent positæ super altare, vel corporale; longè enim magis requirit Ecclesia, ut SS. Eucharistia non celebretur extra altare, ne gravis irreverentia committatur. Et in hoc casu possunt quidem validè consecrari, tamen neque ex Ecclesie praxi, neque aliunde constat, quod sacerdos possit habere licitè intentionem consecrandi formulas, etiam per oblivionem, extra corporale, vel arulam consecratam positas. Suarez certè *tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 6. §. Sed obijciat.* ait, regulariter non esse censendas consecratas, saltem rem esse valde dubiam.

Nec videntur rem conficere paritates, quæ à quibusdam afferuntur, scilicet Ecclesiam etiam permittere, ut sacerdos, in statu peccati mortalis ignorati, sacrificium faciat, vel suæ censuræ non conficiat consecraret; nam in his casibus, si sacerdos non consecraret, non perageret sacrificium: melius autem est, ut sacerdos habeat intentionem sacrificandi in statu peccati mortalis, hic, & nunc ignorati, quam non consecrandi in tali statu: & melius est, eum tunc facere intentionem, sacrificium complendi, quam non complendi; maxime, cum in eo casu audientes sacrum sæpe adorarent panem: at verò sine consecratione formularum extra altare verè adhuc sacrificium completur.

100. Go-

Que ulterius sit notanda circa Materiam Remotam SS. Eucharistie. 123

100. Gobat quidem *tract. 3. seu alphab. sacrific. casu. 3. n. 88.* censet, tales formulas fore consecratas, citatque Gamachium, & Præpositum: tamen de hoc, præter Suarezium, etiam Tannerus *tom. 4. disp. 5. q. 2. dub. 2. n. 74. & seq.* dubitat, atque etiam alii: imò ipse Gobat *loc. cit.* & Præpositus, dicunt, non esse distribuendas tales formulas sine necessitate; unde videtur, sub conditione reiteranda consecratio: quod plerique concedunt.

Plerique etiam requirunt, ad validam consecrationem, ut formulæ, vel vinum, jam ad initium forme pronunciandæ; alias, ut ajunt, non rite diceretur forma: quæ, cum sit aliqua benedictio, sive consecratio, non dicitur, nisi super rem actu præsentem; nemo enim benedicit aquam non præsentem: neque baptizatur hominem non præsentem: neque validè baptizaretur mortuus ad initium forme, etiam ante formam finitam revivisceret. Addi potest, pronomèn hæc significare aliquid actu præsens, saltem accidentia, ut dictum *n. 87.* & pluribus dicitur infra *n. 182.* videatur Lugo de Eucharist. *disp. 4. sec. 5.*

101. Ad licitam consecrationem etiam requiritur, ut hostiæ consecrandæ adsint ad offeritorium, ut habet Layman *l. 3. tr. 4. c. 2. n. 14.* & colligitur ex rubricis, de ritu celebr. *Miss. §. 7. n. 3.* volentibus, tunc eas hostias detegi, & una cum hostia majore offerri. Gobat tamen *tr. 3. seu alphab. sacrific. casu. 3. n. 85.* citans Dianam cum Gavanto, vult, licitè hostias consecrari, modò adsint ante præstationem; imò idem Gobat *loc. cit.* cum Tamburino de sacrific. *Miss. l. 2. c. 5. §. 2. n. 9. & 11.* censet, licitè consecrari posse hostias, dummodo adsint ante consummatam consecrationem, saltem casu, quo dimittendi essent alii sine communicacione.

Si autem formulæ afferrentur post offeritorium, faciendæ essent ante consecrationem oblationum earum, non verbis, sed mente, ut docet Tamburinus *loc. cit.* Idemque Gobat etiam *casu cit. n. 80.* ubi etiam notat, sacerdotes peccare venialiter, si statim post consecrationem hostias auferant ab altari, & distribuunt communicantibus, nisi factum excolet necessitas, maturius SS. Eucharistiam ministrandi; est enim inordinatio, si non fiant super iis formulis signa præscripta. Attriaga autem *tom. 7. disp. 55. de SS. Eucharistia sec. 1. n. 6. & 7.* videtur, praxin statim distribuendi tales sacras particulas non improbare, eamque ait, esse frequentem inter homines valde doctos.

102. Ex occasione quæres, quid censendum sit de guttis vini, non continuis cum majori copia vini in calice. Resp. Si ex exteriori calice adhæreant, non possunt consecrari sine sacrilegio, adeoque, cum nemo presumatur malus, non sunt censendas illæ consecrata: si intus hæreant in lateribus calicis, diversa sentiunt auctores. Bonacina *tom. 1. disp. 4. q. 2. punct. 5. n. 7.* censet, omnes consecrari: at negat Lay-

man *l. 5. tr. 4. c. 2. n. 15.* atque Suarez *tom. 3. in 2. p. sec. 6. §. Sed obijciat. Coniack de sacram. q. 74. n. 2. dub. 3. n. 43.* putat, eas etiam guttas in calicis latere hærentes consecrari, quæ vicinæ sunt majori quantitati vini, & levi motu conjungi possunt. In praxi licet intentionem, quæ velis te conformare intentioni Ecclesie: ne autem guttæ dispersæ adhæreant lateribus calicis, proderit inclinatio paululum calicis vinum infundere, ut vinum, & aqua per partem ita declivem leniter delabantur, sine eo, quod aliqua guttæ subsistant: post infusionem latus calicis, vel, si aliquas guttas videas, morali diligentia absterge.

Quodsi obliviscaris illas abstergere, easque primùm advertas, quando consecratur calicem detegis, tunc, si quidem facile, aut commode potes, eas absterge: si autem id non possis, nisi difficulter, Tamburinus de sacrific. *Miss. l. 2. c. 1. §. 3. n. 29.* censet, non expedire, ut eas tunc abstergas cum admittant admirationem. Si timeas, ne jejuniium naturale violetur per illas guttulas, videris exulari per benignitatem Ecclesie, quæ suo præcepto non vult scrupulis exponere fideles: certè alias vix posset sacerdos festo navitatis Domini celebrare tria sacra; cum facillimè, patenà radendo corporales, misceatur sacro sanguini aliquid non consecratum. Addit Tamburinus *§. modo cit. n. 30.* dubium, an non ex guttæ sint consecrata, facere, ut non possit dici, temerè admittit fuisse materia non consecrata consecrata: sed ut ea mixto rationabilis sit. Idem ait, dubium de consecratione talium guttarum conciliare eis aliquam reverentiam, quæ exuperet dubium de jejuniio.

Lugo etiam de Eucharist. *disp. 15. sec. 4. n. 79. & seq. ait,* Ecclesiam per præscriptum jejuniium non excludere suspensionem alicuius non consecrati cum consecrato: idque probat, tum ex antiquo Ecclesie more, dandi parvulis reliquias SS. Eucharistie, vino non consecrato consperias: tum ex alio antiquo more, dandi fidelibus sacrum sanguinem, cui mixtum erat multum vini non consecrati: quem morem olim fuisse in Romana Ecclesia testatur Ordo Romanus (qui habetur *tom. 1. auctariz. bibliothecæ Patrum*) titulo: *In nomine Domini incipit liber de Romano ordine, qualiter celebrandum sit officium Missæ:* ubi sub finem dicitur: *Calice sancto, de quo parum residuit Archidiaconus in majorem calicem, sive in scyphum, quem tenet acolythus, ut ex eodem sacro vase confirmetur (hoc est, ut patet ex sequentibus, communicetur) populus, quia vinum etiam non consecratum, sed sanguine Domini commixtum, sanctificatur per omnem modum: & postea aperte additur, omnes ex eo majore calice communiantur.*

ARTICULUS III.

Quid aliter notandum circa Materiam Eucharisticam.

103. **U**terius materia consecranda debet esse determinata, ita communis: & ratio est; quia alias demonstrari non posset materia pronominis *hoc*, vel *hic*; unde sequitur. Primò. Si ex pluribus formulis velles consecrare unam, indeterminatè sumptam, vel ex decem consecrare octo, non determinando certat, nihil ageres.

Secundò. Si ex pluribus velles consecrare unam, quam Deus determinaret, probabilis etiam nihil ageres. ita Suarez *rom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 6. §. Et hinc*. Iambertinus *de sacrif. Miss. l. 2. c. 1. §. 3. n. 7. Coninels. de sacram. q. 74. n. 2. dub. 3. n. 32. Layman l. 5. tit. 4. c. 2. n. 12. Tannerus tom. 4. disp. 5. q. 2. dub. 2. n. 71. Lugo de Eucharist. disp. 4. sec. 7. n. 120. aliique communiter. Ratio est; quia talis materia non est determinata, nec potest determinari per pronomen *hoc*, vel *hic*, ut patet consideranti. Insuper, ut diximus *tr. de sacram. in genere n. 125. vix* videtur creditibile, Deum instituisse sacramenta constituenda per talem intentionem, vi cuius humanitus semper mactaret in eorum, an aliqua, vel quantum materia, sit sacramentum.*

Tertio. Si velles consecrare dimidiam tantum partem hostiæ, determinando tamen dextram, vel sinistram partem eius, pessime quidem, sed tamen valde ageres; licet enim dimidia pars non possit determinari mathematicè quoad ultima puncta, potest tamen moraliter determinari, quod sufficit ad humanum modum agendi.

Quarto. Si per errorem duas hostias grandes acciperis, nec ante consecrationem adverteris, probabilis consecratus sunt ambe; quia iuxta usum, & praxin Ecclesiæ, sacerdos vult consecrare, quidquid habet in manibus consecrabilis: & hinc in rubricis *Missalis de defectibus Eccl. §. 7. n. 2. jubetur* sacerdos simul utramque sumere tempore communionis: quod non jubetur, si nulla esset consecrata: sed potius jubetur repetere consecrationem: imò nec jubetur sumere ante sacrum sanguinem utramque, si, ut quidam vult, superior tantum esset consecrata.

Quinto. Si exitimes, hostias tibi appostas, ut eas consecres, esse novem, verè autem sint decem, aut duodecim, omnes consecras, ex eadem ratione, qua modò probatum est, consecrari duas hostias grandes: nisi tamen intentionem restringas ad novem, ita, ut nolis plures consecrare: quod facièdo valde male faceres.

104. Sed quid faciendum, si pluribus formulis consecratis, per errorem miscetur aliqua nondum consecrata, nec jam possit discerni? Layman l. 5. tit. 4. c. 2. n. 12. & Tamburinus *de sacrif. Miss. l. 2. c. 1. §. 3. n.*

10. putant, esse in alio sacro consecrandum, quod prius non est consecratum, restringendo scilicet intentionem ad hostiam non consecratam. Sed Lugo de Eucharist. disp. 4. sec. 7. n. 136. ac seq. & Arriaga *rom. 7. disp. 30. de Eucharist. sec. 4. n. 18. & seq.* rejiciunt hoc; quia, licet materia in tali casu sit præfens, & aliquo modo determinata, seu non omnino vaga, tamen non est ita determinata, ut possit demonstrari pronominis *hoc*; nam e. g. si in cumulo eorum aureorum jaceat unus tantum ex aurichalco, quem tamen ex aliis discernere nequeo, non possum demonstrando illum cumulum dicere: *Hoc est aurichalcum*. Item, si integra turba sit hominum, & ex his aliquis sit Petrus, non possum dicere: *Hic est Petrus*: si illum non novi; quia ad veritatem demonstrationis requiritur, ut res demonstrata possit ab aliis discerni, vel immediate ratione sui, vel ratione totius, cuius est pars, vel ratione continentis proximi.

105. Quare Lugo *loc. cit. num. præced.* putat, in tali casu cullibet communicanti danda esse duas hostias. Sed, licet hoc videri possit faciendum, si una tantum hostia non consecrata sit mixta, & simul inter plures communicantes, prius monitos, possint omnes formulæ, vel hostiæ illæ distribui; tamen, si formulæ illæ deberent servari diutius, facile posset sacerdos oblitisci, vel ignorare, hæc ratione distribuendas esse formulæ; adeoque facile aliquis privaretur sacramento: rursum hoc non procederet, si tres, vel quatuor hostiæ non consecrate, fuissent immixtæ; dare enim cullibet communicanti quatuor, vel quinque hostias, esset valde inolitum. Certe vultum est, debere in his casibus species servari, donec corruptantur: at videtur valde inconveniens, inere propter duas, aut tres hostias non consecratis, corrupti maximam quantitatem hostiarum verè consecratarum, & forte abire in vermes, quod alias gravissimè prohibitum est.

106. Arriaga *citatus n. 104. ait*, si non possint illæ hostiæ prout vult Lugo, citatus *n. præced.* distribui, tunc totum cumulum iterum esse consecrandum, sub hæc conditione: *Si non sit consecratus*: hæc ratio patet hinc auctor, non fieri injuriam sacramento; cum constet, aliquam materiam non consecratam adesse, in qua conditio purificetur: & in super hostiæ illæ sufficienter possint demonstrari in toto cumulo. Sed & hoc non videtur facile posse admitti, ut scilicet quis intentionem consecrandi, etiam tantum sub conditione, dirigat ad hostias, de quibus certus est, eas jam esse consecratas.

Itaque in tali casu videtur fore convenientissimum, si sacerdos formulas illas in sequentibus pluribus sacris abimat, sumendo semper plures ex illis post sumptum sacrum sanguinem; neque enim videtur Ecclesiæ in hoc casu requirere, ut etiam ablutio sumatur ab ita jejuno, ut de eius jejuniis nullum prolixè sit dubium; nam sic vix unquam

quam posset sacerdos purificare pileolum, ut vocant, lineum, in quo prius sacra hostiæ posite erant; ea enim occasione ferè semper, saltem aliquid materiæ non consecrate, sumit. Dein posset in hoc casu sacerdos, majorem diligentiam adhibere, in exhauriendo sacro sanguine, ita, ut moraliter saltem non consecratur aliquid in calice esse residuum. Addo, Lugonem, & Arriagam *locis citatis*, citatis saltem consentire in hoc, quod consecratio, sub conditione repetita, adhibenda sit, si pluribus hostiis non consecratis miscetur una, aut multo pauciores consecratur.

Quodsi calici consecrato infunderetur gutta non consecrata, nulla profus esset necessitas denudè illum consecrandi, sed totum posset à sacerdote sumi. Quodsi etiam (ut in consecratione Episcoporum fit) pluribus Neopitropis esset propinandus sacer sanguis, tamen moraliter non esset possibile, ut aliquis solam reciperet illam guttam. At verò, si dolio vini immitteretur gutta consecrata, deberet totum illud vinum servari, & successive totum consecrari, ut vult Suarez, *tom. 3. in 3. p. disp. 57. sec. 4. in fine & Lugo de Eucharist. disp. 5. sec. 7. n. 139.*

107. Quærit ulterius, an materia SS. Eucharistiæ debeat esse determinata quoad quantitatem, seu magnitudinem, aut parvitatem. Resp. negativè; quia valde consecratur quæcumque quantitas materiæ, magna, vel parva; modò sit sensibilis, & moraliter præfens. Neque admittitur sententia aliquorum, volentium, tantam præcisè materiam valde consecrari, quanta sufficit ad usum fidelium; hæc enim limitatio potestatis sacerdotalis gratis asseritur; quod enim sit aliquid inconveniens; ingentem quantitatem consecrare, non tollit valorem sacramenti, sicut nec multa alia peccata, in consecratione commissa. Sanè, si ad eum usum limitaretur potestas sacerdotalis, sequeretur, ut arguit Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 8. §. Dicendum est ergo*, quod nec per plures consecrationes posset major materia consecrari, quam ea, quæ sit sufficiens alicui fidelium, adeoque, si sacerdos nesciens, priores consecratis hostias nondum esse assumptas, pronunciatet formam super hostias novas, nihil ageret: quod est contra Ecclesiæ sensum.

10. Unde magnitudo materiæ non obstat, nisi aliquando tanta sit, ut moraliter non consecratur præfens: e. g. si cotus Danubius esset vinum, sacerdos stans in ripa prope Ingolstadtum non consecraret valde totum Danubium; quia non consecratur totus præfens, etiam secundum partes aquæ in Hungaria. Idem est de Oceano, si vinum foret; neque enim, cui præfens est aqua maris, e. g. prope Gades, consecratur etiam esse præfens aqua maris prope Goam, vel Chinam, ita, ut verè illum possit demonstrare per pronomen *hoc*. Difficile tamen est, propter nimiam quantitatem materiæ impetrari valorem consecrationis, & rectè

ait Suarez *sec. n. præced. citata §. Dico secundo*, quis fingat tam magnum acervum panis, aut tantam vini copiam, ut non possit homini præfens fieri?

109. Circa parvitatem materiæ sciendum est, quod particula materiæ, se sola quidem insensibilis, attamen conjuncta cum pluribus aliis, & cum his constituens totum sensibile, possit consecrari, de quo non est dubium. At verò, si talis particula insensibilis existat ab aliis separata, consecrari non potest; quia non potest demonstrari per pronomen *hoc*, vel *hic*. Quodsi particula quædam, non quidem naturaliter, attamen supernaturaliter esset sensibilis, putant multi, eam valde posse consecrari: sed Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 7. §. Sed dicit aliquis*, citans Majorem, & alios, & clarius adhuc *sec. 8. §. Hic verò inquiri*, id negat; quia putat requiri, ut materia sit humano modo sensibilis. Sed quid si mica aliqua per microscopium posset videri? Resp. posse tunc, quando videtur, valde consecrari (quanquam, ut puto, non licet) quia verè est panis, potestque demonstrari, etiam aliis microscopio urentibus.

Si particula non possint videri, sed tantum olfactu sentiri, e. g. evaporationes panis recentis, vel vini, quæ, in moderna præsertim philosophia, odorem constituunt, vel saltem comitantur, res est controversa. Videtur mihi tamen sentiendum cum iis, qui sentiunt, tales particulas, e. g. evaporationes panis, vel vini, consecrari non posse; nam sanè videntur tales evaporationes non posse sufficienter demonstrari; nam extra nasum nesciuntur, ubi sint: intra nasum autem quomodo demonstrantur aliis? præterquam, quod talis materia non sit apta usui Eucharistico; nam non potest ullo modo naturaliter comedi, vel bibi: adeoque non est apta ad finem sacramenti.

110. Major est controversia, an in particulis minimis, & separatim insensibilibus, quæ tamen ante consecrationem aliis conjunctæ, faciunt totum sensibile, adeoque consecrabilis, si post consecrationem separatae sint, e. g. ab hostia consecrata deciderint, an, inquam, in talibus particulis Christus maneat, de quo vide *tr. de sacram. in genere n. 30.* ubi adduximus sententiam Eximii Doctoris *rom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 8. §. Respondetur*, quæ docet, Christum sub talibus minimis particulis manere. Et sanè sæpe plus requiritur ad formam introducendam, quam conservandam, ut patet in generatione animalium; item in characteræ sacramentali, qui quidem conservatur in anima separata: at in eam primò introduci non potest.

Rursus, si in talibus particulis minimis, e. g. evaporationibus à vino exspirantibus, Christus non amplius adest, tunc nec deberet manere in iis, quæ e. g. à sacris speciebus, in alembico igni lenissimè calido, aut balneo Mariæ, ut vocant, impositis, exspirant: consequenter, quando in superiore parte iterum conjungerentur, & in

sensibilem liquorem confluerent, ibi Christus non adesset: quod videtur difficile dictum. Dicere autem cum Majore, quem citat Suarez, tunc iterum sine nova consecratione adfuturum Christum, est prorsus absurdum.

Difficultas tamen in hac sententia Eximii Doctoris, asserentis, in his particulis Christum manere, est, quod, cum aliquando contingat, ut calida tempore species evaporent, sequatur corpus Christi Domini inexistere naribus canum, & murium, qui species illas olfaciunt: nisi velis dicere, Angelos (quorum officium est, attendere, ne Christo Eucharistico injuria fiat) impedire motum particularum, seu specierum, ne ad talia animalia deferantur: sicut communiter censetur Angeli tollere particulas parvas, etiam per se sensibiles, quae utriusque aliquando decidunt, dum sacra Eucharistia plurimis, turmatim accurrentibus, distribuitur, ne felicitet hominum, aut animalium pedibus proterantur. Sentiat quisque, quod lubet.

111. Ultimo addo, valere quidem consecrationem unius speciei sine altera: at non esse licitam. Prob. 1. pars. Consecratio cuiuslibet speciei est absoluta, adeoque statim habet suum effectum ante consecrationem alterius: & certe sacra hostia adoratur ante calicis consecrationem. Neque dici potest, consecrationem vini praesupponere essentialiter consecrationem panis; quia etiam hac forma, si à ministro cum debita intentione proferatur, habet effectum: & ordo consecrandi panem ante vinum est quidem necessarius necessitate praeccepti, sed non necessitate sacramenti. Altera verò pars probatur ex verbis Christi: *Hoc facite in meam commemorationem: Luc. 22. v. 19. & 1. Cor. 11. v. 24.* & ex traditione totius Ecclesiae, ex qua habetur, Christum praecipisse, ut offeratur sacrificium consecratione utriusque speciei, ut scilicet representetur passio, & mors ipsius, ac etiam genus mortis per effusionem sanguinis, ut colligitur ex Tridentino *sess. 22. c. 1.*

112. Est autem praecceptum consecrandi utramque speciem, non humanum, sed Divinum: & probabilis est, Pontificem non tantum non posse strictè in eo dispensare, sed neque posse per modum interpretationis declarare, licitum esse aliquando conferre unam speciem sine altera, ut docet Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 4. §. 1. Dico quartò*, quia, sicut hactenus nulla occurrit, ita probabilis neque potest occurrere necessitas sufficiens, ad talem interpretationem faciendam. Unde, quod dicitur, Innocentium VIII. dispensasse cum Norvegis, ut ab inopiam vini consecrarent in solo pane, solius Volaterani testimonio fulcitur; cumque idem scribat, dispensasse Pontificem, ut calicem sine vino consecrarent, quod est adhuc absurdum, meritissimo inter fabulas receperunt. videtur Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 2. §. 4.*

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones contra haecenus dicta.

113. **O** B. 1. Materia necessaria Eucharistiae debet esse talis, ut ubique terrarum possit haberi: non ita se habet triticum, & vinum: ergo non sunt materia necessaria Eucharistiae. Confirm. Canones Apostolorum admittunt, in altari offerri uvas, oleum, & incensum: alia verò prohibent: ergo ista quoque sunt materia sacrificii, adeoque etiam sacramenti. Resp. om. ma. neg. min. Defacto in omnes terras, etiam ad Japonem, ubi alias oriza in usu est, delatum est triticum, & vinum, multo amplius, quam necessarium sit ad sacrificium ritè peragendum.

Quòd autem non ubique nascatur triticum, aut vinum, non refert; neque enim debuit materia huius sacramenti ita esse ubique obvia, sicuti materia baptismi; quia Eucharistia non est ita necessaria. Sic etiam apud nos non crescit oleum, aut balsamum, necessarium ad confirmationem. Ad confirm. dist. antec. Canones illi admittunt offerri in altari uvas &c. in ordine ad consecrationem. neg. antec. per modum aliquis doni, vel exolutionis voti. conc. antec. & neg. conseq. agitur enim ibi de illis, quae offerebantur ad ornatum, vel venerationem sacrificii, vel in gratiarum actionem pro beneficiis &c. quae dependunt ab institutione Ecclesiae; nec sunt de necessitate sacramenti.

114. Ob. 2. Aqua congelata non est materia valida baptismi: ergo neque vinum congelatum est materia valida Eucharistiae. Confirm. 1. Vinum congelatum non est proxime potabile: ergo. Confirm. 2. Vinum congelatum se habet ut succus in uvis: sed hic ex dictis non est materia valida consecrationis: ergo nec vinum congelatum. Resp. conc. antec. neg. conf. Dispartes est, quòd baptismus consistat in utraque, ad actualem abluentionem adhibita, ad quam abluentionem aqua congelata non est apta.

At verò sacramentum Eucharistiae non consistit in usu: sed est sacramentum permanens, adeoque non requirit materiam proxime aptam usui: sed tantum requirit materiam, quae absolute sit potus, qualis est etiam vinum congelatum: quòd se habet ad potum, ut panis valde induratus ad cibum; licet enim hic non sit proxime comestibilis, tamen censetur esse cibum. Addit Lugo de Eucharist. *disp. 4. sec. 1. n. 13.* vinum congelatum, etiam in magna quantitate sumptum, non frangere jejunium Ecclesiasticum, adeoque minime censeri cibum. Ad 1. confirm. neg. conseq. Responso patet ex dictis. Ad 2. confirm. neg. antec. quia verè in estimatione morali uvae sunt cibus, & earum comestio frangit jejunium.

115. Ob. 3. Succus in uvis, & mustum sunt idem: ergo vel utrumque, vel neutrum est materia valida consecrationis. Confirm. Sanguis, adhuc contentus in corpore humano est, & dicitur sanguis: ergo etiam vinum, adhuc in uvis existens, est, & dicitur vinum: ergo est materia valida consecrationis. Resp. dist. antec. succus in uvis, & mustum sunt idem physice. om. antec. sunt idem moraliter, neg. antec. & conf. Unum est moraliter cibus, alterum est moraliter potus. Ad confirm. Ex hac ipsa paritate inferit Coninck de sacram. *q. 74. a. §. n. 123.* uvae non esse consecrabiles; quia ait, non posse cum succum, adhuc in uvis existentem, designari per particulam *hic*; eoque non continetur vinum in uvis, sicut in dolio tanquam continente, sed sicut pars intoto, seu sanguis in animali: atqui indigitando Petrum non possum dicere: *Hic est sanguis*: ergo neque possum dicere indigitando uvam: *Hoc est vinum*: nisi per metaphoram. Idem aequaliter docet Lugo de Eucharist. *disp. 4. sec. 1. n. 11.* negans, vinum, uvis contentum, esse demonstrabile per pronomen *hic*, vel *hoc*. Unde juxta hos auctores vinum non est sufficienter praesens.

116. Resp. 2. om. antec. (quia an dicitur strictè vinum, vel an nondum dicitur strictè vinum, donec sit expressum, parum refert) dist. conseq. est vinum, & tunc se habet per modum cibi. conc. conseq. se habet per modum potus. neg. 1. & 2. conseq. Dices fortè. Vinum non est cibus: sed etiam juxta nos uvae sunt vinum: ergo non sunt cibus. Resp. neg. ma. Vinum enim ab uvis necdum separatum est cibus, & quantum est intra uvae dicitur illud comedere; neque enim omnis fluor est potus; quia ferme quodlibet jusculum, est liquidum, dicitur cibus, & sine frangitur etiam fluidis quandoque jejunium.

Si velles replicare, species vini mixtas speciebus panis (qua ratione Graci communicant sub utraque specie) etiam esse cibum, responderet 1. Lugo de Eucharist. *disp. 4. sec. 1. n. 12.* talem panem, vel tale vinum, probabilis non posse consecrari: quamvis Christus maneat, si prius consecratio facta fuit: quare nec uvae consecrari poterunt. Respondet 2. Dicastillo de sacram. *tr. 4. disp. 2. n. 92.* tale vinum adhuc esse potabile, non autem uvae: quòd autem talis quasi offa est panis, & vini speciebus, dicitur comedi, ait, id fieri denominatione desumpta à pane, qui est craffior. Responso prior fortè est expeditior.

117. Ob. 4. In extrema unctione, quamvis sit plures partiales formae, & materiae, tamen, antequam omnes partes absolvantur, non datur effectus, seu gratia: ergo etiam in Eucharistia nihil fit, donec omnes partes absolvantur, adeoque non potest una species consecrari sine altera. Resp. 1. retorq. argum. in sacramento ordinis, quod complectitur plures partiales formas, & materias, & in unaquaque datur suus ef-

fectus; valida enim est ordinatio subdiaconi, & diaconi, sine collatione presbyteratus. Resp. 2. om. antec. (quod controverti posset juxta Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 43. sec. 2. §. Obijci verò potest.*) neg. conseq. totum enim hoc pendet ab institutione Christi: instituit autem Eucharistiam ita, ut una species esset validè consecrabilis sine altera, ut constat ex traditione Ecclesiae. An eodem modo insituerit extremam unctionem, non est hujus loci disputare. Alias dispartates vide apud Eximium loco modo citato.

ARTICULUS V.

An Aqua sit necessariò miscenda Vino in Sacrificio.

118. **D**ico 1. Debet vino concraudo misceri in sacro naturalis aqua. Prob. conclusio ex Conciliis, & imprimis ex Aurelianensi IV. quod *canone 4.* ita habet: *Nullus in oblatione sacri calicis, nisi quod ex fructu vineae speratur, aqua mixtum, offerre praesumat; quia sacrilegium judicatur, aliud offerri, quam quod in mandatis sacratissimis Salvator instituit.* ita habet editio Biniij, & Parisiensis Harduini; unde in editionem Coloniensem, in qua habetur *sine aqua*, mendum irrepit: item ex Carthaginensi III. quod *canone 24.* sic ait: *Ubi in sacramentis corporis, & sanguinis Domini, nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, hoc est panis, & vinum aqua mixtum.* item ex Africano, Florentino, Tridentino, & unanimi Patrum, ac doctorum contentu, ut videre est apud Suarez *tom. 3. in 3. p. disp. 45. sec. 2.* Bellarminum *tom. 3. contro. 3. l. 4. c. 10.* & alios.

Et quidem Tridentinum *sess. 22. c. 7.* ac Florentinum in decreto Eugenij ad Armenos mixturae hujus has rationes allegant; 1. quia juxta SS. Patrum testimonia creditur ipse Christus, in vino aqua permixto, sacramentum hoc instituisse: & certè ita senserunt Patres Concilii Carthaginensis modò citati: idem quoque testantur Lyturgia antiquissima S. Jacobi Minoris, ac S. Marci, quorum verba dabimus infra *n. 135. & 136.* Idem testatur S. Cyprianus *epist. 63.* seu juxta aliam editionem *l. 2. epist. 3.* ac alii Patres apud Bellarminum loco modo citato. 2. quia sic representatur Dominica passio, in qua sanguis, & aqua, è latere Christi profudit. 3. quia, cum in Scripturis per aquam intelligatur populus, significatur per hanc mixtionem conjunctio populi cum Christo, cujus sanguinem significat vinum.

119. Debet autem haec aqua admisceri ipso in sacro, nec sufficit id jam factum à caupone domi; est enim caeremonia sacra. Rursus debet aqua esse valde modica: ita enim habet Florentinum: *Cui vino ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet.*